

ознаки кримінального правопорушення у виді домашнього насилля та введення щодо нього пробаційного нагляду.

Література:

1. Кримінальний процесуальний Кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 12.10.2023)
2. Коментар до статті 126-1 ККУ. URL: <https://www.yurfact.com.ua/komentar/komentar-do-statti-126-1-kku-domashnie-nasylstvo> (дата звернення: 12.10.2023)
3. Про пробацію: Закон України від 05.02.2015 р. № 160-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text> (дата звернення: 12.10.2023)
4. Buriak K. CRIMINOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE IDENTITY OF THE ABUSER WHO COMMITS A CRIMINAL OFFENSE IN THE HOME SPHERE. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. Спеціальний випуск № 1. С. 164–170.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-327-2-41>

ЕЛЕКТРОННИЙ МОНІТОРИНГ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРОБАЦІЇ

Гракіна В. І.

доктор філософії,

доцент кафедри кримінально-правових дисциплін факультету № 2

Криворізького навчально-наукового інституту

Донецького державного університету внутрішніх справ

м. Кривий Ріг, Україна

У національній пенітенціарній системі протягом останнього десятиріччя спостерігались зміни, спрямовані на наближення вітчизняного законодавства до міжнародних і європейських норм і стандартів. Одним із таких стандартів – є застосування в кримінально-виконавчій діяльності електронного моніторингу.

Нагляд (електронний моніторинг) за особами, які представляють суспільну небезпеку, досить популярний кримінально-правовий захід, передбачений законодавством майже всіх зарубіжних країн. Обумовлений здебільшого контролем за особами, що звільнилися з місць позбавлення волі або звільнених від відбування покарання з

випробуванням [1, с. 139]. Електронний моніторинг здійснюється за допомогою датчиків, встановлених в будинках та електронних пристроїв-пластикових браслетів GPS. Зазвичай це водонепроникний браслет, що кріпиться на щиколотку чи зап'ястя та носить у режимі 24/7. Даний пристрій передає сигнал органам та установам виконання та контролю покарань, що дає змогу визначити, чи користувач дотримується спеціальних умов відбування покарання [2]. Загалом дана міра передбачає обов'язок засудженого не залишати свій будинок протягом певного періоду часу або в певні години вдень або вночі, за винятком робочого часу, якщо засуджений працює або підшукує роботу.

Як експеримент електронний моніторинг, та відповідно електронні браслети, почали використовувати у Франції, Австрії, Швеції, Південній Кореї. В Естонії, де ухвалено закон, який дозволяє використовувати систему електронного контролю за умовно-дostroково звільненими, з 2006 року ув'язнені можуть достроково вийти з в'язниці, погоджуючись носити електронні браслети. З 2008 р. в Австрії електронні ножні браслети застосовують до умовно-дostroково звільнених, термін засудження яких становить не більше трьох років. У Швеції електронний моніторинг використовується з метою зниження кількості в'язничного населення разом із програмами інтенсивного нагляду і як безпосередня альтернатива позбавленню волі. Здебільшого електронні браслети застосовують до осіб, які засуджені до двох місяців позбавлення волі – дрібних злочинців та водіїв, що вчинили дорожньо-транспортну пригоду [3, с. 149]. На думку американських юристів застосування електронного моніторингу довело ефективність витрат в довгостроковій перспективі, оскільки правопорушники можуть працювати і робити внесок через їхню працю, сплачуючи податок для оплати електронного пристрою та супутніх послуг [4].

В Україні також використовується електронний моніторинг, однак переважно на досудовій стадії у відношенні осіб, щодо яких обрано запобіжний захід у вигляді цілодобового домашнього арешту. Думки, щодо доцільності застосування електронного моніторингу, з якими ми повністю погоджуємось, висловлюють українські науковці. До переваг даної міри відносять можливість збереження правопорушника в суспільстві з тим, щоб він міг продовжити свою роботу, освіту, пройти курс лікування та уникнути психічних відхилень, які можуть виникнути в умовах ізоляції [5, с. 87; 6]. Ми ж вважаємо, що за умови впровадження електронного моніторингу, як частини наглядової чи контролюючої функції пробаційної діяльності, економічно доцільним та таким що не становить додаткового навантаження

на державу є запозичення досвіду США щодо самостійної оплати засудженим витрат, пов'язаних із застосуванням електронного моніторингу.

Література:

1. Крицька І.О. Використання зарубіжного досвіду при врегулюванні застосування домашнього арешту. *Митна справа*, № 2 (92), 2014. С. 139–145.
2. The University of Texas at Austin: Cockrell School of Engineering, New Centimeter– Accurate GPS System Could Transform Virtual Reality and Mobile Devices (May 2015). The University of Texas at Austin. URL: <http://www.engr.utexas.edu/features/accurategps> (дата звернення: 23.09.2023).
3. Мусієнко Д.І. Електронні системи визначення місцезнаходження людини, яка перебуває під арештом. *Сучасна спеціальна техніка*. № 2 (25), 2011 . С. 149–153.
4. Electronic Monitoring. An Alternative to Imprisonment: Justice Action. URL: <https://www.justiceaction.org.au/prisons/alternatives-to-imprisonment01> (дата звернення: 23.09.2023).
5. Тарасенко Н.Ю. Форми відбування покарання з мінімальною ізоляцією (зарубіжний досвід). *Правові горизонти*. 2018. № 9 (22). С. 104.
6. Кузнєцова Н.Ф., Тяжкова І.М. Звільнення від покарання : Курс кримінального права : в 5-ти томах, Т. 2, 2012. URL: <https://i-rc.org.ua/index.php/pravo/481-zvlnennya-vid-pokarannya> (дата звернення: 23.09.2023).